

”Kuntasektorin keskeisin ongelma on palveluiden rahoitus ja priorisointi, siis rahan riittävyys. Toinen on maankäyttö: kuinka päästä toimivaan, ehjään ja taloudelliseen yhdyskuntarakenteeseen.”

Haastattelu ja kuvat: Pekka Lehtonen

Kunnat tarvitsevat maanmittausalan

Kun Suomen Kuntaliittoa katsoo maanmittausalan sisältä, se näyttää paljolti Holopaisen Matilta. Eikä näytä mitenkään huonolta: Matin ystävällinen, asioissa pysyvä mutta luonteva ja asiantunteva olemus on Kuntaliitolle hyvä käyntikortti.

Matti on mukana monessa. Hänen vastuulleen kuuluvat mm. maapolitiikka, kiinteistötoimitukset, kiinteistöietojärjestelmä, paikkatietoasiat ja karttaasiat, siinä sivussa myös kansainvälistä yhteistoimintaa. Valmistuttuaan TTK:n M-osastolta vuonna 1982 hän työskenteli aluksi Finnmap Oy:ssä kehittämisspällikkönä mm. kartoituksen automaatiota edistämässä sekä kotimaan toiminnan projektispällikkönä, sen jälkeen 10 vuotta Lahden kaupunkimittausinsinöörinä.

Vuonna 1997 Matti valittiin Suomen Kuntaliittoon maankäyttöinsinööriksi.

Hän on ollut myös erilaisissa kansainvälisissä projekteissa mm. Egyptissä ja Nepalissa sekä vuoden verran Laosissa.

Päätehtävä on kuntien päivittäisavustaminen

”Maankäyttöinsinöörin keskeisiä tehtäviä ovat mm. maapolitiikan aktivointi ja markkinointi, neuvonta ja kuntien palveleminen arkipäivän kysymyksissä, koulutus sekä kuntien toiminnan kehittämishankkeet”, Matti kertoo.

Kuntaliitto on laatinut mm. perus-

teellisen maapolitiikan oppaan, joka on saatavissa netistä. Syksyllä julkistetaan markkinointimateriaalia – esite, jonka keskeinen sanoma on, että kunnan tulisi harjoittaa asukkaiden tarpeista lähtevää, pitkäjänteistä ja kunnan taloutta tukevaa maapolitiikkaa.

Kuntasektorilla useita haasteita

”Kuntasektorin keskeisin ongelma on palveluiden rahoitus ja priorisointi, siis rahan riittävyys. Toinen on maankäyttö: kuinka päästä ehjään ja taloudelliseen yhdyskuntarakenteeseen. Tästä on suora yhteyttä sosiaali-, terveydenhuolto- ja koulupalveluiden rahoitukseen. Onnistuneessa maankäytössä ja hyvin hoidetuissa maapolitiikassa piilee siis ratkaisu useisiin kunnan keskeisiin ongelmiin”, Matti selvittää.

”Seudullinen yhteistyö on tärkeää. Se koskee sekä palvelutuotantoa että maankäyttöä. On esimerkkejä koordinaation puutteesta: toisen kunnan rajalla on asutusta ja toinen sijoittaa naapuriksi teollisuutta. Hyviäkin esimerkkejä ja pyrkimystä löytyy nykyisin. Jos ei ole halua yhdistyä, tulee rajojen vaikutus häivyttää kuntien yhteistoiminnallisin keinoin. Seutujen pitäisi olla kilpailukykyisiä, ei ainoastaan yksittäisen kuntien”, Matti painottaa.

”Eräs haaste on myös kunnallishallinnon tehostaminen: turhat työt pois ja atk:n hyödyt täysimääräiseen käyttöön.”

Maapolitiikassa avain moneen ongelmaan

Matti korostaa, että kunnan tulee varautua hyvissä ajoin maan tarpeeseen ja hankkia maata oikeilta alueilta – jo aikaisemmin kuin konkreettisesti tiedetään mitä alueelle sijoitetaan. ”Kunnalla on oltava vahva asema maamarkkinoilla, näin voidaan vaikuttaa maan hintatason vakauteen ja kaavojen toteutumiseen. Päästään tarvittaessa hallittuun kasvuun”, Matti listaa.

”Aktiivinen maapolitiikka on tärkeää paitsi kasvaville myös ei-kasvaville kunnille: Kunnan tulee tarjota tontteja sellaista paikoista, joissa ihmiset haluavat oikeasti asua. Rakenteen tiiviys ja nopea rakentuminen alentavat kustannuksia.”

”Kaavojen toteuttamiseen pitää vaikuttaa aktiivisesti, tarvittaessa rakentamiskehotuksin ja kiinteistöverolla. Tavoite ei ole rahan keruu vaan vapaiden, kysytyjen tonttien rakentuminen.”

Miksi maapolitiikka ei toimi?

”Onnistujat perustavat tehokkaasti perinteiseen, kunnan taloutta kokonaisvaltaisesti tukevaan maapolitiikkaan. On hyviä yksittäisesimerkkejä kuntien

”Kuntasektori tarjoaa mielenkiintoisia ja vaihtelevia tehtäviä runsaasti jatkossakin, Opiskelijoiden kannattaakin panostaa maanmittausalan monipuoliseen osaamiseen.”

tarvittaessa käytetään kaikkia lainsäädännön tarjoamia maapoliittisia keinoja. Aktiivisella maapoliitiikalla tuettaisiin kuntataloutta ja luotaisiin edellytykset kuntalaisten tarvitsemien palvelujen saatavuudelle ja kilpailukykyiselle hinnalle sekä laadulle.

– Mitä maanmittarit voisivat tehdä?

”Maapoliitiikan markkinointi oman kunnan sisällä on tärkeää! Pitäisi saada omalle viestille kaukupohjaa vahvan, sitoutumattoman ja luotettavan toiminnan kautta. On tiukasti noudatettava asialinjaa. Valitettavasti vain kunnan oma virkamies ei yleensä ole profeetta omalla maallaan.”

Maanmittari on kunnan moniosaaja

”Jokainen kunta tai kuntaryhmä tarvitsisi laaja-alaisen maanmittarin osaamista. Tässä olisi maanmittareille oiva markkinarako”, sanoo Matti.

”Maankäyttö on kunnassa keskeinen kysymys, jonka vaikutukset heijastuvat

reiden niukkuudesta tällä alueella. Korkeakoulu ei tuota riittävästi maapoliitiikan ja kaavoituksen osaajia.

– Kuinka päästä kaavoittajapulasta?

Kaikkien toimijoiden tulisi ryhdyttävä. Korkeakoulussa tulisi huolehtia luontevasta opiskelumahdollisuudesta. Koululaisille olisi hyvissä ajoin kerrottava tästäkin uravaihtoehdosta. Maanmittausalan IMAGO-ryhmälle on töitä. ”Kuntasektori tarjoaa mielenkiintoisia ja vaihtelevia tehtäviä runsaasti jatkossakin. Opiskelijoiden kannattaakin panostaa kuntasektorille, siellä on markkinarakoa”, Matti painottaa.

”Kunnan tulee varautua hyvissä ajoin maan tarpeeseen ja hankkia maata oikeilta alueilta – jo aikaisemmin kuin konkreettisesti tiedetään mitä alueelle sijoitetaan.”

moniosaajia

harjoittamasta toimivasta ja pitkäjänteisestä maapoliitiikasta. Kasvuseuduilla näkyy selvästi ylikuumentumista, joka vaikeuttaa pitkäjänteisen maapoliitiikan harjoittamista.”

– Miksi maapoliitiikka ei toimi?

Keskeisimmäksi syyksi Matti nimeää kuntien jatkuvan rahapulaa: pääosa verotuloista kuluu sosiaali-, terveydenhoito- ja koulutusmenoihin. ”On ymmärrettävää, että koulun ja päiväkodin rakentaminen ohittaa maakaupat. Päätäjille pitäisi pystyä perustelevaan, miksi oikeasijaintiseen maahan kannattaa sijoittaa hyvissä ajoin.”

”Kunnan maapoliitiikan suuntaviivoina tulisi päättää esimerkiksi maapoliittisessa ohjelmassa. Kunnan maapoliittiset linjaukset ja maapoliitiikan keinojen käyttämisen tulisi määräytyä kuntalaisten ja kuntatalouden yhteisistä tarpeista lähtien. On luonnollista, että päätäjillä tai heidän lähipiirissään voi olla henkilökohtaisia intressejä, jolloin ei haluta myydä maata kunnalle tai ei hyväksytä esim. lunastusta tai rakentamiskehotusta. On yleistäkin epäluuloisuutta lunastuksen käyttöön. On erikoista, että ymmärretään tie- tai ratalunastukset yleiseen tarpeeseen mutta ei esimerkiksi asuntoalueeksi.”

Matin mielestä kuntien tulisi avoimesti keskustella maankäytön ja maapoliitiikan tarpeista. Lähtökohtana tulisi olla, että

laajalle. Toinen ajankohtainen asia on kunnan toimintaprosessien ja hallinnon toiminnan kehittäminen. Pienet kunnat tarvitsevat moniosaajia. Monissa kunnissa suorittamiseen ostetaan konsulttien palveluita. Jonkun on oltava tilaajana ja tähän maanmittareilla on hyvät edellytykset tekniikan, talouden ja lainsäädännön osaajina. Kehitys näyttäisi jatkuvan tähän suuntaan.”

”AMK-insinöörien

myötä maanmittausalan osaaminen ja tarjonta kuntien suuntaan on selkeästi lisääntynyt ja kehitys on oikeasuuntainen. AMK-insinöörit ovat kunnille tärkeä voimavara.”

Lain mukaan jokaisessa 6 000 asukkaan kunnassa on oltava kelpoisuusehdot täyttävä kaavoittaja. Se voidaan toteuttaa erilaisin ratkaisuin, esimerkiksi palkkaamalla yhteinen viranhaltija. ”Maanmittari on sopiva hoitamaan myös pienen kunnan kaavoitusta ja maapoliitiikkaa. On paljon kuntia, joissa maakuntakeskuksen kasvu kanavoituu pienempiin naapurikuntiin, kuten esimerkiksi Turun, Oulun tai Tampereen seuduilla. Osaamista tarvitaan pienissäkin kunnissa.”

Holopainen on huolissaan maanmitta-

”Jokainen kunta tarvitsisi laaja-alaisen maanmittarin osaamista. Tässä olisi maanmittareille oiva markkinarako.”